

Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development

Winter 2025, Vol.5, No.4, Serial Number 20, pp 137-158

<https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7592.1256>

Rural municipalities and space sustainable development; A Study of Villages in the Central District of Qayenat County

Javad Mikaniki^{1*}, Mahmoud Falsoleyman², Fatemeh Aliakbari³

1. Associate professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Birjand, Iran.

2. Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Birjand, Iran.

3. Master of Geography and Rural planning, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Birjand, Iran.

*Corresponding author, Email: javadmikaniki@birjand.ac.ir

Keywords:

Rural Management,
Sustainable Space
Development, Rural
Governor, Qaenat
County.

1. Introduction

Rural municipalities play an essential role in managing and developing the country's rural regions. Evaluation of their performance is necessary, especially in newly established villages, to address limitations in tasks such as financial resources and public participation. However, there has been no evaluation of the performance of rural municipalities in the county. This study aims to analyze the performance of rural municipalities in the economic, social, physical, and environmental development of villages in the central part of Qaenat County.

2. Methodology

The research is applied in terms of purpose and uses a descriptive survey approach. The required data was collected using a documentary and survey method. The data was obtained through a questionnaire and conversations with the residents and villagers. The total number of villages with inhabitants in the county was 114 settlements, and the sample size for the research was 370 people. The sampling method was simple and random. The collected data from questioning was analyzed using binomial statistical test, and Pearson correlation coefficient was used for the relationship between research variables.

3. Findings

The study found that rural municipalities were most active in efforts to increase the quantity and quality of the products of the villagers in the economic dimension (average 3/27). In the socio-cultural dimension, their focus was on helping to resolve people's disputes in the rural regions, preventing the referral of claims, to legal authorities (average 3/51). In the physical dimension, rural municipalities focused on announcing government decrees and laws, especially rural conductor design to the people (average 3/19). In the environmental dimension, the focus was on the establishment and organization of cemeteries and the arrangement of their affairs (average 3/25). The study also revealed that rural municipalities had a better performance with a score of 652/92 in the development of the socio-cultural dimension compared to the economic, environmental, and physical dimensions. In the field of economic development,

Received:

03/Jun/2024

Revised:

13/Jul/2024

Accepted:

27/Jul/2024

the village of Keli (score 65/12) has the best performance and the village of Tejrek (score 29/19) has the weakest performance, in the social-cultural development the village of Esfashad (score 73/07) has the best performance and the village of Sarsaran (score 19/44) the weakest performance, in the field of physical development, the Noghab Pescoh village (score 48/56) the best performance and rural development of Tejrek village (score 22/78) the weakest performance and in the field of environmental development is the rural development of Surg village (score 40/18)) had the best performance and the villagers of Shendan village (score 24/12) had the weakest performance. In terms of the total score of the four dimensions, the rural municipalities the three villages of Noghab Pescoh, Keli and Esfashad had the best performance, and the rural municipalities of the three villages of Tejrek, Sarsaran and Kalate Saeed had the weakest performance.

4. Discussion and Conclusion

The evaluation of the performance of the rural municipalities showed that they had a more appropriate performance in the social and cultural components compared to the economic, environmental, and physical components. The internal correlation analysis showed that all the research variables have a significant and positive relationship with each other and the performance of the rural municipalities in each component affects the other components.

How to cite this article:

Mikaniki, J., Falsoleyman, M., & Aliakbari, F. (2025) Rural municipalities and space sustainable development; case study: Central District of Qaenat County. *Village and Space Sustainable Development*, 5(4), 137-158. <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7592.1256>

Copyright: © 2025 by the authors. Licensee Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا

دوره پنجم، شماره چهارم، پیاپی بیستم، زمستان ۱۴۰۳، شماره صفحه ۱۳۷-۱۵۸

<https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7592.1256> doi

نهاد دهیاری و توسعه پایدار فضا؛ مطالعه روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات

جواد میکانیکی^{۱*}، محمود فال سلیمان^۲، فاطمه علی اکبری^۳

۱. دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

۲. دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

* نویسنده مسئول، ایمیل: javadmikaniki@birjand.ac.ir

چکیده:

توسعه پایدار روستایی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست-محیطی از مهم‌ترین موضوعات در زمینه سیاست‌گذاری توسعه روستایی است و بر همین اساس، ایجاد دهیاری‌ها را می‌توان در تاریخ توسعه پایدار روستایی ایران نقطه عطفی به شمار آورد. کیفیت و اثربخشی مدیریت و عملکرد نهاد دهیاری عامل تعیین کننده و حیاتی در تحقق توسعه پایدار جوامع روستایی است. هدف پژوهش حاضر واکاوی عملکرد دهیاری‌ها در زمینه توسعه پایدار فضا از حیث ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست-محیطی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات بوده است. تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از حیث ماهیت و روش، توصیفی با شیوه پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری شامل روستاهای بالای ۲۰ خانوار و دارای دهیاری در بخش مرکزی شهرستان قاینات به تعداد ۷۵ آبادی است. نمونه‌گیری در سطح روستا با توجه به اهداف و فرضیه‌های تحقیق به روش غیر بوده است و از هر دهستان ۵ روستا به عنوان نمونه انتخاب شد. حجم نمونه در سطح خانوار با استفاده از فرمول کوکران ۳۷۰ نفر به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون غیرپارامتری دو جمله‌ای و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که بیشترین فعالیت دهیاری‌ها در مؤلفه اقتصادی معطوف به تلاش در خصوص افزایش کمی و کیفی محصولات تولیدات روستاییان، درمؤلفه اجتماعی - فرهنگی معطوف به کمک به حل اختلافات مردم و جلوگیری از ارجاع دعای به مراجع قانونی در مؤلفه کالبدی - فیزیکی معطوف به اعلام فرامین و قوانین دولتی به‌ویژه در زمینه طرح هادی و مؤلفه زیست-محیطی بوده است. همچنین دهیاری‌ها در بهبود وضعیت اجتماعی - فرهنگی فضاهای روستایی با امتیاز ۶۵۲/۹۲ عملکرد مناسب‌تری در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها از قبیل اقتصادی، زیست-محیطی و کالبدی - فیزیکی داشته است.

واژگان کلیدی:

مدیریت روستایی، توسعه پایدار فضا، دهیار، شهرستان قائنات.

تاریخ ارسال:

۱۴۰۳/۰۳/۱۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۰۴/۲۳

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۵/۰۶

۱- مقدمه

توسعه فرآیندی است چند بعدی، که در آن شرایط نامطلوب زندگی، به شرایط مطلوب تبدیل گشته و جامعه از فقر و عقب ماندگی حوزه‌های مختلف رهایی می‌یابد و به‌سوی رفاه و پیشرفت گام می‌گذارد و مدیریت روستایی فرآیند سازماندهی و هدایت جامعه روستایی از طریق شکل‌دهی به سازمان‌ها و نهادهای مسئول در اداره مناطق روستایی است که نقش مهمی در پیشبرد اهداف توسعه دارد (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۸). بهبود کیفیت زندگی در جوامع روستایی، هدف غایی برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه روستایی است. اما پیش‌شرط اصلی جهت دستیابی به این مهم، فراهم ساختن شرایط مناسب برای زندگی است که می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای کیفیت زندگی در جوامع روستایی گردد (مشفق‌نژادی و همکاران، ۱۳۹۹). اینکه کدام شرایط زندگی می‌تواند کیفیت خوب زندگی هر فرد و یا جامعه‌ای را فراهم سازد، حقیقتی است که امروزه بسیاری از برنامه‌ریزان را با چالشی بزرگ مواجه ساخته است. در این بین برخی از پژوهشگران مسائل اقتصادی و اجتماعی را به عنوان مهم‌ترین نارسایی‌های جوامع روستایی می‌دانند، عده‌ای دیگر عامل عدم توسعه روستاها را فقدان و کمبود خدمات رفاهی و درمانی می‌دانند و در نهایت برخی نیز مشکلات محیط‌زیستی موجود در سکونتگاه‌ها را مهم‌ترین عامل توسعه‌نیافتگی جوامع روستایی می‌دانند (اسفندیاری و همکاران، ۱۳۹۸).

روستاها به منزله مکان‌هایی خاص با شیوه زندگی و فعالیت‌هایی متفاوت نسبت به شهرها نیازمند الگوی مدیریتی مجزا و منطبق با شرایط اقتصادی، اجتماعی و بوم‌شناختی حاکم بر این فضاها هستند. در این راستا یکی از مهم‌ترین ابعاد توسعه روستایی، مدیریت روستایی است که نقش بسیار مهمی در هماهنگی فعالیت‌های توسعه روستایی بر عهده دارد (امینی و جمینی، ۱۳۹۳). از زمانی که در مناطق روستایی فرآیندهای نظام مند ساختاری حاکم گردید، مفهوم مدیریت روستایی به عنوان راهبردی در جهت توسعه روستایی جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌ریزی روستایی پیدا کرد. در واقع توسعه روستاها جز از طریق اعمال مدیریت شایسته و کارآمد و بهره‌گیری از شیوه‌های مشارکتی مبتنی بر حضور مردم در فرآیند توسعه امکان‌پذیر نیست. از این رو امروزه به دلیل پیچیدگی مسائل و پیدایش نیازهای متعدد، نیاز به مدیریت روستایی با مفهومی گسترده‌تر و سازمان‌های تخصصی در عرصه مدیریت محلی مانند دهیاری مشاهده می‌شود (شرفی و همکاران، ۱۳۹۳). دهیاری یک نهاد عمومی غیر دولتی است که به منظور اداره امور روستا تأسیس می‌شود و به عنوان حلقه رابطه بین دولت و مردم نقش بسزایی در پیشبرد اهداف و سیاست‌های دولت در مناطق روستایی دارد (ایزدی و علوی‌زاده، ۱۳۹۷). با تأسیس دهیاری مدیریت اجرایی امور روستا نیز به عهده دهیاری گذاشته شده است. این سازمان با توجه به موقعیت محل و با درخواست اهالی از وی، برای مدت چهار سال انتخاب می‌شوند و به صورت خودکفا با شخصیت حقوقی مستقل همانند شهرداری‌ها مشغول کار می‌گردند (آهنگری کیاسری و همکاران، ۱۳۹۷). با توجه به نقش محوری مدیران در گشایش تنگناها و ایجاد فن‌آوری‌های پیشرفته و اینکه مهم‌ترین عامل بهره‌وری در روستاها و در نهایت کل جامعه، مدیران هستند تردیدی نیست که شکوفایی هر جامعه‌ای در بهبود و پرورش مدیران آن نهفته است. روستاها نیز به دهیارانی توانمند نیاز دارند تا با کمک آن‌ها در توسعه روستایی موفقیت چشم‌گیری کسب کنند. در واقع روستاها نیازمند مدیرانی هستند که بتوانند بهترین استفاده از فناوری پیشرفته ارائه دهند (ایزدی، ۱۴۰۱). دهیاران به عنوان اصلی‌ترین ارکان مدیریت روستایی در مدیریت و توسعه روستاهای کشور نقش قابل‌توجهی دارند. با توجه به اهمیت و جایگاه جامعه روستایی در کشور و مشکلات و چالش‌هایی که این جامعه در فرایند توسعه خود با آن مواجه است، شناخت و تحلیل عملکرد دهیاران روستایی در کشور و پرداختن به کلیه ابعاد آن ضرورت تام دارد.

در محدوده مورد مطالعه از بدو تأسیس دهیاری‌ها، گرچه این نهادها با همیاری و مشارکت مردم و استفاده از کمک‌های دولتی در زمینه‌هایی نیز اجرای طرح‌های هادی و عرضه خدمات عمومی فعالیت‌هایی انجام داده‌اند اما در انجام بسیاری از وظایف دیگر با محدودیت‌ها و تنگناهایی نظیر تازه تأسیس بودن، کم تجربه بودن دهیاران، محدودیت منابع مالی

و اعتباری و جلب مشارکت مردمی مواجه‌اند. از این رو مشکلات مدیریتی روستاهای شهرستان همچنان به عنوان یکی از چالش‌های فراروی برنامه توسعه روستایی مطرح است و تاکنون ارزیابی از عملکرد دهیاری‌های این شهرستان صورت نگرفته است. در این راستا ارزیابی عملکرد چند ساله و آگاهی نسبت به نقاط قوت و ضعف آن از سوی جامعه روستایی اقدامی ضروری برای بهینه‌سازی آینده فعالیت دهیاری‌ها می‌باشد که می‌تواند میزان پیشرفت و توسعه روستایی توسط دهیاران را در زمینه‌های متفاوتی اعم از اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، کالبدی و سایر ابعاد جهت رفع نواقص و مشکلات این نهاد موردسنجش قرار دهد. با این ضرورت پژوهش حاضر به واکاوی عملکرد نهاد دهیاری‌ها در توسعه اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات می‌پردازد.

۲- بنیان نظریه‌ای

صاحب نظران توسعه روستایی بر این باورند که برای تحقق توانمندسازی، جامعه روستایی به منظور افزایش توانایی تصمیم‌گیری مدیریت روستایی باید از داخل جامعه محلی شروع کرد و عوامل بیرونی می‌توانند به شکل تسهیل‌گر ایفای نقش کنند. در چند دهه اخیر در کشور برداشت نادرست از روند توسعه به‌ویژه توسعه روستایی منجر به شکل‌گیری دولتی اقتدارگر و بزرگ شده است که در تمام زمینه‌ها دخالت می‌کند و خود به خود باعث نادیده گرفتن نقش مشارکتی مردم و همکاری‌های آنها در روند توسعه شده است (کبیری و ولایی، ۱۳۹۸: ۵). بانک جهانی توسعه روستایی را چنین تعریف می‌کند: توسعه روستایی، استراتژی است که برای بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی گروه مشخصی از مردم طراحی می‌شود که همان روستائیان فقیرند. این استراتژی در پی گسترش منافع توسعه در بین فقیرترین افرادی است که در نواحی روستایی به دنبال امرار معاش هستند. از نظر بانک جهانی، فقرای روستایی، شامل کشاورزان خرده‌پا، اجاره‌نشین‌ها و خوش‌نشینان و کشاورزان بی‌زمین می‌شود (سروری و همکاران، ۱۴۰۱).

طی چندین دهه گذشته الگوی مدیریتی حاکم بر کشورهای در حال توسعه به‌ویژه کشور ما، تمرکز گرا بوده و دولت مشارکت روستائیان را در برنامه‌های اجرایی در پایین‌ترین حد خود قرار داده است که اثر آن در برنامه‌های توسعه گذشته به چشم می‌خورد. امروزه با پی بردن به اثر منفی برنامه‌ریزی متمرکز، نگرش برنامه‌ریزان نسبت به مدیریت و برنامه‌ریزی و توسعه روستایی تغییر یافته که منجر به بروز تحول عظیمی در روند مدیریت روستایی شده است. پیامد این تغییر گرایش به استفاده از نیروهای مردمی در فرآیند تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی روستایی است که می‌توان برای مثال به انتخاب شوراهای اسلامی محلی، انتخاب دهیار از ساکنان روستا اشاره کرد (عیوضی، ۱۳۹۸).

نظریه‌پردازان مدیریت روستایی که به جای اینکه دولت یا مردم فراهم کننده یا تصمیم گیرنده باشند، هر دو با هم این وظیفه را انجام می‌دهند. در این همکاری دولت آنچه را مردم نمی‌توانند و همزمان مردم محلی در چارچوب تشکیلات اجتماعات محلی خود، هرآنچه را می‌توانند، فراهم می‌کنند و در مورد آن تصمیم می‌گیرند (نادر پسند فریمانی، ۱۳۹۸). آنچه از مفهوم مدیریت روستا به عنوان یک واحد سکونتگاهی به ذهن متبادر می‌شود ممکن است چندان قرابتی با نظریات رایج در باب مدیریت نداشته باشد. این موضوع بخصوص در ایران که شرایط خاصی بر محیط‌های روستایی از نظر روابط اجتماعی و فرهنگی حاکم است صدق می‌کند. بنابراین هنگامی که از مدیریت روستایی سخن به میان می‌آید ممکن است لزوماً منظور مدیریتی اندیشیده و برنامه‌ریزی شده نباشد. به عبارتی نقش عرف عادات و سنن در مدیریت روستایی تعیین کننده است (قربانی، ۱۳۹۳). مدیریت روستایی در واقع فرایند سازماندهی و هدایت و محیط روستایی از طریق شکل دادن به سازمان‌ها و نهادهای، وسایل تأمین هدف‌های جامعه روستایی هستند. مدیریت روستایی فرایند چند جانبه‌ای است که شامل سه رکن مردم، دولت و نهادهای عمومی است. در این فرایند با مشارکت مردم و از طریق تشکیلات و سازمان‌های روستایی و برنامه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی تدوین و اجرا

گردیده و تحت نظارت و ارزشیابی قرار می‌گیرد (فرناندز و مالدوگازو^۱، ۲۰۱۵). در عرصه مدیریت روستایی سه بازیگر اصلی و فعال وجود دارد که عبارت‌اند از:

دولت: آن بخش از فعالیت‌ها که انتفاعی نیست و سازمان‌های خصوصی رغبتی به انجام آن ندارند یا نمی‌توانند عهده‌دار انجام آن باشند، به عهده دولت است. مثل حفظ نظم و امنیت عمومی، تأمین زیرساخت‌ها، حل و فصل تعارضات گروهی، حفظ منابع طبیعی، تثبیت اقتصاد و حفظ توان رقابت اقتصادی.

بازار: بخش خصوصی با هدف تأمین سود در فعالیت‌های روستایی مشارکت می‌کند. بخش بازار با سرمایه‌گذاری در روستا می‌تواند زمینه مشارکت افراد روستایی و کشاورزان خرده‌پا را فراهم سازد و نیز با فراهم ساختن زمینه فروش و نگهداری محصولات تولیدی روستاییان موجب افزایش بهره‌وری اقتصادی و درآمد روستاییان شود.

مردم: سازماندهی مردم و فعالیت آنان در قالب سازمان‌های غیر دولتی روش مناسبی برای بسیج اجتماعی روستاییان به منظور استفاده از منابع محلی موجود و جلب مشارکت آنها در مدیریت روستایی به شمار می‌آید. سازمان‌های مبتنی بر مردم در فرآیند توسعه و مدیریت روستایی می‌توانند فعالیت‌های خود را سطوح: محور اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی روستائیان، نظارت بر فعالیت سازمان‌های دولتی در سطح روستا و انجام فعالیت‌هایی که دولت‌ها قادر به انجام آن در سطح روستا نیستند (جمشیدی، ۱۴۰۰).

منظور از مدیریت نوین روستایی تشکلاتی است که به دنبال تصویب قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران در سال ۱۳۷۵ و نیز قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور در سال ۱۳۷۷ در عرصه مدیریت روستایی کشور به وجود آمده است. طبق قانون، شورا به عنوان نهاد تصمیم‌گیر، برنامه‌ریز و سیاست‌گذار و دهیاری به عنوان بازوی اجرایی شورا و امور روستا شناخته شده است. تأسیس این دو نهاد عمومی غیردولتی نشانه‌ای از حرکت به سوی اجرای نظام نوین مدیریت در روستاها است که می‌تواند تحول شگرفی در توسعه مدیریت روستایی ایجاد نماید (دربان آستانه و همکاران، ۱۳۹۳). دهیاری‌ها به عنوان یک نهاد محلی، رابط میان نهادهای دولتی و مردمی، بازوی اجرایی شورای اسلامی در نظام مدیریت نوین روستایی، ارائه‌کننده بسیاری از خدمات و تسهیلات عمومی و رفاهی، تقویت‌کننده روند توسعه اجتماعی و فرهنگی، بستر ساز شهرهای آینده و کنترل‌کننده روند مهاجرت از روستا به شهرها، حافظ امکانات زیر بنایی احداث شده در نواحی روستایی و تقویت‌کننده روند توسعه کشاورزی می‌باشند. بدین ترتیب با توجه به تغییر و تحولات کنونی در نظام مدیریت روستایی در مباحث نوین مدیریت روستایی پنج نکته زیر اساسی به شمار می‌رود.

- ایجاد ساختار مناسب برای ورود به مباحث جایگاه و نقش مدیریت روستایی که در مباحث علمی مدیریت به عنوان سازماندهی روستایی شناخته می‌شود.
 - تفکیک مقوله مدیریت روستایی به حداقل تعداد واحدها و مباحث و تعریف دقیق آنها به شیوه‌ای که بتواند به کارشناسان در بهره‌گیری کامل از دانش موجود یاری رساند.
 - تأکید بر بهره‌گیری کامل از مباحث مدیریتی که کارایی آنها در موارد دیگر به اثبات رسیده است.
 - بهره‌گیری از فنون تقسیم‌ساز به شیوه‌هایی که مشوق پذیرش آنها در الزامات فعالیت در محیط روستایی باشد.
 - بیان دستاوردهای علمی و آموزشی مدیریت روستایی به زبان ساده و قابل فهم برای روستاییان (خواجوی‌پور، ۱۳۹۵).
- سازماندهی مردم و فعالیت‌های آنان در قالب سازمان‌های غیر دولتی روش مناسبی برای بسیج اجتماعی روستاییان به منظور استفاده از منابع محلی و جلب مشارکت آنان در مدیریت روستایی به شمار می‌آید. در همین راستا یکی از

¹ Fernands&Maldogazive

راهبردهای مهم برای تأمین مشارکت مردم محلی در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه، بسیج اجتماعی آنهاست که با اعتماد به توانایی‌های فردی و اجتماعی اعضای جامعه و حمایت گروهی آنها ایجاد می‌شود و تلاشی برای فرآیند ارتقای اعتماد به نفس و حمایت گروهی از برنامه‌های توسعه در جامعه روستایی است.

از منظر توسعه پایدار، مدیریت روستا می‌تواند با آموزش مردم و تشکیل گروه‌های مختلف و سازمان‌های مردم نهاد محلی و نیز تشکیل کمیسیون‌های مختلف زمینه را برای توسعه پایدار فراهم نماید. همچنین از طریق فرهنگ‌سازی، ایجاد روحیه تعامل، تحمل مشارکت گروهی و ایجاد اعتماد به نفس برای روستاییان می‌تواند کارساز باشد. یعنی استفاده از مشارکت گسترده همه مردم در یک نظام مدیریتی مشارکتی و سیستمی با استفاده از امکانات دولت و مردم و همچنین تسهیل‌گری مدیران روستایی. در این راستا، می‌توان شاخص‌های ارزیابی مدیریت روستایی پایدار را بدین صورت مطرح کرد:

الف) اجتماعی: در اینجا، هدف ایجاد زمینه مناسب برای توسعه انسانی است که شامل تغییرات متوالی و مستمر در به دست آوردن الگوهای یک زندگی مطلوب به مفهوم واقعی برای کلیه افراد یک منطقه یا کشور با در نظر گرفتن استعدادهای بالقوه افراد و مکان‌های زیست آن است. در اینجا وقتی موفقیت حاصل می‌شود که بتوان به وسیله مدیریت، فاصله بین طبقات پایین و بالای جامعه روستایی و همچنین تضادهای میان زندگی شهری و روستایی را کاهش داد و نوعی خودباوری در میان افراد جامعه روستایی به‌ویژه گروه‌های در حاشیه ایجاد کرد و به سوی توانمندسازی و خوداتکایی حرکت کرد و زندگی شرافتمندانه را فراهم ساخت.

ب) زیست‌محیطی: محیط‌زیست سالم به‌ویژه از طریق حفاظت و بهبود سلامتی شهروندان، زمینه‌های توسعه انسانی را فراهم می‌آورد. در رویکرد توسعه انسانی حفاظت از محیط‌زیست در فرایند رشد اقتصادی اساس توسعه پایدار تلقی می‌شود. امروزه چالش‌هایی که رشد اقتصادی مهارگسیخته برای منابع زیست‌محیطی ایجاد کرده به یکی از مسایل مهم بین‌المللی تبدیل شده است. لذا درک مفهوم توسعه پایدار ما را بر آن می‌دارد تا شاخص‌های نوینی را بنا نهیم که بر پایه آن بتوان ملاحظات زیست-محیطی را هم در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی اجتماعی دخالت داد

ج) اقتصادی: در محیط روستا، هدف مدیریت اقتصادی تأمین سرمایه، تأمین تغذیه، جلوگیری از خروج سرمایه، ایجاد زمینه اشتغال، کارآفرینی، تأمین بازار برای فروش کالاها و خدمات تولیدی و کنترل میزان مصرف، مدیریت عرضه و تقاضا و تأمین منابع لازم به مثابه پایه و اساس فعالیت مدیریتی برای توسعه روستایی است (نوذریور، ۱۳۹۵).

در زمینه نقش و ارزیابی عملکرد مدیریت روستایی مطالعات متعددی در سطح بین‌المللی و ملی انجام شده است که به ذکر چند نمونه اکتفا می‌شود: بروکمر و هایل^۱ (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان نقش مدیریت منابع روستایی در توسعه پایدار روستایی به بررسی تبیین فرآیندهای مدیریتی در ۱۲ کشور اروپایی پرداختند و دریافتند که توسعه پایدار توسط عوامل دولتی و غیردولتی به‌طور متفاوتی تفسیر می‌شود و بر اساس کاربردهای متفاوت در سطوح منطقه‌ای و محلی به‌کار گرفته می‌شود. کاکومبا^۲ (۲۰۱۰) در پژوهشی سیستم عدم تمرکز و ارزیابی مکانیسم‌های مشارکتی حکومت محلی در اوگاندا برای بهبود روند توسعه روستایی را بررسی کرده است. نتیجه گویای این مطلب بوده که برای رسیدن به اهداف اصلی تمرکززدایی و مشارکت در توسعه روستایی نیاز به تقویت نقش جامعه محلی در بسیج منابع محلی است. بئر^۳ (۲۰۱۴) در تحقیقی که با هدف بررسی اهمیت رهبری و حکمروایی محلی در جوامع روستایی انجام داد، دریافت که بین رهبری و حکمروایی محلی در جوامع روستایی ارتباط قوی وجود دارد و از طریق فضاهای موجود و بر اساس مقیاس

¹ Bruckmer And Hilary

² Kakumba

³ Beer

فضایی در خدمت دولت هستند. المنافی و همکاران^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی که به منظور بررسی نقش حکومت‌های محلی در توسعه روستایی مصر انجام دادند، دریافتند که بسیاری از سازمان‌های محلی روستایی در منطقه مورد مطالعه فاقد هماهنگی در منابع مالی و مشارکت در جامعه هستند که یک چالش بزرگ در توسعه روستایی محسوب می‌گردد. هالو لانگ^۲ و همکاران (۲۰۱۶) بررسی الگوهای پویا فضایی و زمانی و کالبدی بر اساس نظرات همیاران روستایی از زمین‌های کشاورزی و سکونتگاه‌های روستایی در منطقه سوچی چانگ چین پرداختند که با بهره‌گیری از داده‌های آماری و زمینی و استفاده از مدل رگرسیون به این نتیجه دست یافتند که توسعه شهرنشینی سبب آسیب‌های جدی بر سکونتگاه‌های روستایی و زمین‌های کشاورزی شده است و این امر نیازمند سیاست برنامه ریزی متمرکز می‌باشد و نیاز است که سیاست‌های شهرنشینی به گونه‌ای باشد که شهرها اثرات سوئی بر شرایط فضایی و مکانی روستاها نداشته باشند. تینگ تینگ لی^۳ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی آنالیز فضایی - کالبدی چندگانه سکونتگاه‌های روستایی و تغییرات زمین با رشد سریع شهرنشینی در با توجه به کمک دهیاران روستایی پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که عدم تناسب فضایی تغییر مسکن روستایی و نیز مهاجرت‌های روستایی تفاوت‌های منطقه‌ای فراوانی را سبب شده است و چهار گونه زمین و مسکن روستایی را سبب شده است. پیائو ژانگ^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به بررسی سازمان فضایی کالبدی خدمات پزشکی در سکونتگاه‌های روستایی با توجه به اقدامات کارشناسی مسئولین روستایی در شهر پکن با استفاده از مجموعه داده‌های سامانه اطلاعات جغرافیایی پرداخته‌اند. در این مطالعه از ابزارهای تحلیل فضایی، مانند تجزیه و تحلیل کانون و از لحاظ جغرافیایی رگرسیون وزن‌دار استفاده شده است. نتایج بیانگر یک دیدگاه اولیه اما جامع از روابط فضایی بین ارائه خدمات پزشکی غربی در سکونتگاه‌های روستایی و مراکز درمانی طب سنتی، توزیع جمعیت، محل معبد و پراکندگی مراکز تجاری و صنعتی انجام شده است.

شیخی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی و ارزیابی عملکرد دهیاران در روند مدیریت و توسعه روستایی پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آن است که در مقوله اهمیت دادن دهیار به شاخص‌های چهارگانه، شاخص عمرانی بالاترین درجه اهمیت و شاخص اقتصادی کمترین درجه اهمیت را به خود اختصاص داده است. همچنین در بحث تخصص و مهارت دهیاران، شاخص خدماتی بالاترین و شاخص اقتصادی کمترین رتبه را به خود اختصاص داده است. امینی و جمینی (۱۳۹۳) به تحلیلی بر ارزیابی جامعه روستایی از عملکرد نهادهای دهیاری با استفاده رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که با حذف اثرهای خطای اندازه‌گیری در رویکرد معادلات ساختاری، ارزیابی جامعه روستایی از عملکرد دهیاری‌ها به ترتیب متأثر از مؤلفه‌های عملکرد خدماتی، مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی است که تا اندازه‌ای با نتایج حاصل از توصیف متغیرهای مشاهده شده خام متفاوت است. خواجوی پور (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان ارزیابی عملکرد اقتصادی - اجتماعی و زیست محیطی دهیاری‌های بخش مرکزی شهرستان دزفول به این نتیجه دست یافته است که عملکرد دهیاری‌ها در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی در حد مطلوب و قابل قبولی می‌باشد. همچنین میزان رضایت روستاییان از عملکرد دهیاری‌ها در حد مطلوب می‌باشد. ایزدی و علوی‌زاده (۱۳۹۷) در پژوهشی به واکاوی نقش توانمندی روان شناختی دهیاران در روند مدیریت و توسعه روستایی پرداخته‌اند. یافته‌هایی تحقیق نشان می‌دهد که توانمندی روان شناختی نقش مثبتی در بهبود روند مدیریت و توسعه روستایی داشته است و از دید جامعه نمونه توانمندی روان شناختی دهیاران در بعد عمرانی از حد متوسط کمتر بوده است. ایمانی و فتحی (۱۳۹۷) در پژوهشی به ارزیابی عملکرد دهیاران از دیدگاه روستاییان در روستاهای بخش مرکزی شهرستان ایزه پرداخته‌اند. نتایج تحقیق‌شان نشان داد که

¹ Elmenofi et al

² Hualou Long

³ Ting ting Li

⁴ Peiyao Zhang

دهیاران عملکرد مناسبی در زمینه عدالت، مشارکت و تحرک اجتماعی، برگزاری مراسمات و جشن‌ها، بهبود توانمندسازی روستاییان و خودکفایی آنها داشته‌اند. مسائل و مشکلات مالی دهیاری‌ها در زمینه ایجاد اشتغال، کنترل و مدیریت هزینه‌ها، تأمین درآمد جهت بهبود و توسعه کارآفرینی و تأمین بازار برای فروش کالا و خدمات کشاورزی و توسعه خدمات برتر در سطح روستا از جمله عواملی است که شایستگی عملکرد دهیاران را در بعد اقتصادی تحت تأثیر خود قرار داده است. بخش‌زاده (۱۳۹۷) در پژوهش خود به بررسی میزان رضایت روستائیان از عملکرد دهیاری‌های شهرستان بهارستان پرداخته است. نتایج نشان داد که رابطه معناداری میان پاسخگویی به نیازهای روستائیان و رضایت از عملکرد دهیاری وجود دارد. همین‌طور بین میزان نظارت شورای اسلامی روستایی بر عملکرد دهیاری‌ها و میزان رضایت مردم از دهیاری‌ها رابطه معناداری وجود دارد. مشفق‌نژادی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای تحت عنوان واکاوی عملکرد دهیاری‌ها در راستای بهبود کیفیت محیطی روستائیان به تحلیل عملکرد دهیاران روستایی در راستای فضای سبز روستایی و شناسایی چالش‌های پیش‌روی آنها پرداخته و نتیجه گرفته‌اند که از نظر ساکنین عملکرد دهیاران در زمینه پارک‌ها و بوستان‌های روستایی در سطح پایینی قرار دارد و وضعیت موجود سکونتگاه‌ها نسبت به استانداردهای موجود پارک‌های روستایی از جایگاه بسیار ضعیفی برخوردار بوده است. ایزدی یزدان آبادی (۱۴۰۱) در پژوهش خود به ارائه مدل چند شاخصه ارزیابی عملکرد عمرانی دهیاری‌های کشور در استان کرمان به این نتیجه رسیده است که ۴ معیار اصلی شامل معیارهای مالی، فرآیند داخلی، رشد و یادگیری و ذینفعان و ۱۵ زیرمعیار جهت ارزیابی عملکرد عمرانی شناسایی شدند و معیار اصلی رشد و یادگیری بیشترین وزن را در بین معیارها داشت.

۳- روش، تکنیک‌ها و قلمرو

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی، از حیث ماهیت و روش، توصیفی-تحلیلی و از نظر گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات پیمایشی است. جهت انجام پژوهش با توجه به موضوع تحقیق، تکنیک گردآوری اطلاعات مورد نیاز به روش کتابخانه‌ای و پیمایشی می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌های پیمایشی، پرسشنامه محقق ساخته است. طبق سرشماری ۱۳۹۵، تعداد کل روستاهای دارای سکنه شهرستان ۱۱۴ آبادی بوده است. تعداد روستاهای بالای ۲۰ خانوار و دارای دهیاری، ۷۵ روستا بوده است. جهت نمونه‌گیری با توجه به اهداف و فرضیه‌های تحقیق در سطح روستا از نمونه‌گیری غیر احتمالی و در سطح خانوار از نمونه‌گیری احتمالی از نوع تصادفی - طبقه‌ای استفاده شده است. حجم نمونه ۳۷۰ خانوار اساس فرمول کوکران به شرح زیر برآورد گردید:

$$n = \frac{Nt^2 \cdot pq}{Nd^2 + t^2 \cdot pq}$$

n = تعداد نمونه آماری؛

N = (حجم) آماری = ۹۸۷۹؛

t = سطح اطمینان ۱/۹۶

d = دقت مورد نظر برای نمونه‌گیری (۰/۰۵)

p = احتمال تأثیر متغیر مستقل بر وابسته (۰/۵)

q = احتمال عدم تأثیر متغیر مستقل بر وابسته (۰/۵)

$$n = \frac{(9879)(1.96) \cdot (0.5)(0.5)}{9879(0.05)^2 + (1.96) \cdot (0.5)(0.5)} = 369/8$$

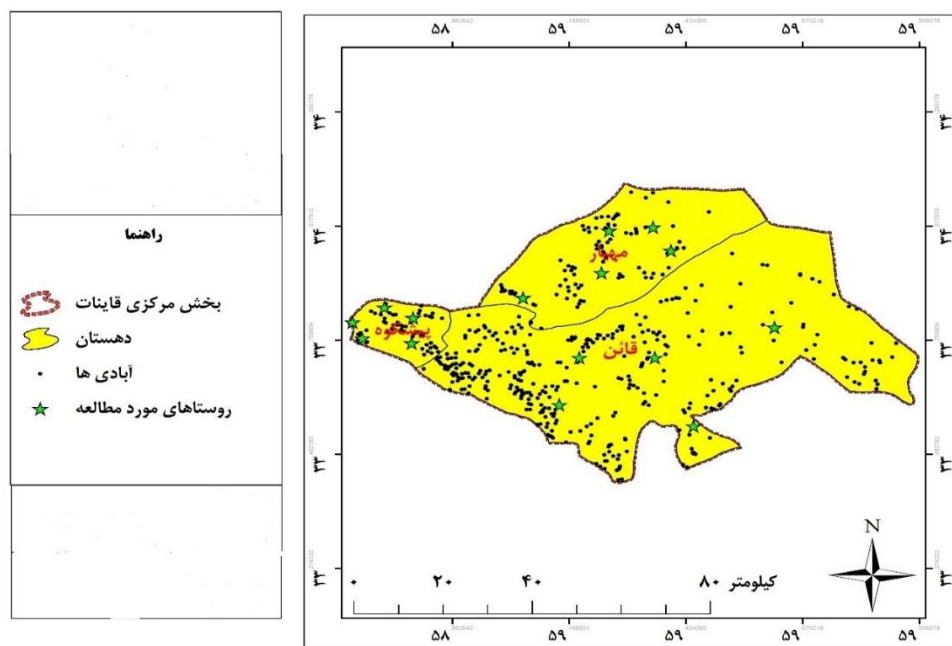
ابزار گرد آوری داده ها در تحقیق حاضر پرسشنامه محقق ساخته دارای دو بخش سوالات عمومی و فردی و سوالات مربوط به مؤلفه های اریایی عملکرد دهیاری ها در قالب ۵۳ گویه در طیف لیکرت بوده است. مؤلفه های اصلی پژوهش شامل مؤلفه کالبدی (۱۱ گویه)، مؤلفه زیست محیطی (۱۰ گویه)، اقتصادی (۱۹ گویه) و اجتماعی (۱۲) گویه بوده است. روایی ابزار اندازه گیری از طریق اخذ نظرات متخصصین توسعه و برنامه ریزی روستایی و پایایی آن از طریق محاسبه آلفای کرونباخ به شرح جدول ذیل انجام شد.

جدول ۱- ضریب آلفای کرونباخ مؤلفه های اصلی پرسشنامه

مؤلفه	تعداد گویه	مقدار آلفای کرونباخ
کالبدی	۱۱	۰/۷۵۴
زیست محیطی	۱۰	۰/۷۸۹
اقتصادی	۱۹	۰/۸۱۹
اجتماعی	۱۲	۰/۸۵۴

داده های مورد نیاز تحقیق از پرسشنامه های ساکنان که حاوی سوالات مشخصات فردی و سوالات مربوط به فرضیه های تحقیق است جمع آوری گردیده است. برای تسریع و تسهیل تحلیل داده های اخذ شده، هر یک از مؤلفه ها کد گذاری سپس با استفاده از نرم افزارهای آماری Excel و SPSS پردازش شده است. به این منظور و جهت تبیین و تحلیل داده ها، ابتدا با استفاده از جدول های فراوانی، توصیفی از وضعیت شاخص های مورد بررسی ارائه گردید سپس به تجزیه و تحلیل استنباطی یافته های پژوهش با استفاده از آزمون های آماری تی تک نمونه ای و آزمون غیرپارامتری دو جمله ای و آزمون همبستگی پیرسون پرداخته شده است.

شهرستان قائنات به مرکزیت شهر قاین یکی از شهرستان های استان خراسان جنوبی است که بین ۵۸ درجه و ۳۴ دقیقه و ۶۰ درجه و ۵۷ دقیقه طول شرقی و ۳۳ درجه و ۵ دقیقه و ۳۴ درجه و ۸ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. این شهرستان با مساحت ۸۰۲۷ کیلومتر مربع در شمال شرق استان خراسان جنوبی واقع شده و ۵/۳ درصد مساحت استان را در بر گرفته است (سالنامه آماری استان خراسان جنوبی، ۱۴۰۰) و از شمال به شهرستان های خواف، گناباد و خراسان رضوی، از غرب به شهرستان سرایان از جنوب به شهرستان بیرجند و شهرستان درمیان و از شرق به کشور افغانستان محدود می گردد. این شهرستان دارای ۳ بخش به نام های مرکزی، سده و نیمبلوک و ۱۳ دهستان است. تعداد کل آبادی های شهرستان ۳۴۰ بوده که ۲۷۱ آبادی دارای سکنه و ۶۹ آبادی خالی از سکنه است، بخش مرکزی شهرستان قاینات دارای سه دهستان به نام دهستان پیشکوه، قاین و مهیار می باشد (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۰).

شکل ۱- نقشه پراکنش سکونتگاه های روستایی بخش مرکزی شهرستان قاینات

۴- یافته ها و تحلیل داده

طبق نتایج به دست آمده آمار توصیفی متغیر جنسیت بیان گر این است که ۷۱/۰۸ درصد از پاسخ دهندگان مرد و ۲۸/۹۲ درصد زن می باشند. ۲۷۵ نفر از افراد نمونه تحقیق معادل با ۷۴/۳۲ درصد را افراد متأهل، ۹۵ نفر معادل ۲۵/۶۸ درصد را افراد مجرد تشکیل می دهند. از نظر ترکیب سنی، ۲۰/۲۷ درصد بین گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال، ۴۰ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۹ سال، ۳۲/۷۰ درصد در گروه سنی ۵۰ تا ۶۳ سال و ۷/۰۳ درصد در گروه بیشتر از ۶۴ سال قرار دارند. از حیث سطح تحصیلات، بالاترین میزان فراوانی ۱۳۸ نفر (معادل ۳۷/۳۰ درصد)، مربوط به سطح تحصیلات دیپلم و کمترین فراوانی ۱۷ نفر (معادل ۴/۵۹ درصد) مربوط به فوق لیسانس و بالاتر می باشد و از نظر بعد خانوار، ۵۸/۱۱ درصد خانوار دارای ۳-۴ نفر می باشند که بیشترین درصد می باشد. کمترین درصد نیز مربوط به بیش از ۶ نفر (معادل ۸/۹۲ درصد) می باشد. برای اطمینان از نرمال بودن/ نبودن داده ها در این پژوهش از آزمون معتبر کلموگروف- اسمیرنوف استفاده شده است. سطح معناداری آزمون کلموگروف- اسمیرنوف برای سه متغیر اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست محیطی بزرگتر از مقدار ۵٪ است. در نتیجه این متغیرها دارای توزیع نرمال بوده و می توان برای بررسی فرضیات پژوهش مربوط به آن ها از آزمون های پارامتریک (تی تک نمونه ای) استفاده کرد. اما توزیع داده های متغیر کالبدی- فیزیکی از توزیع نرمالی پیروی نمی کند بنابراین در بررسی استنباطی این متغیر از آزمون های ناپارامتریک (آزمون ناپارامتری دو جمله ای) استفاده می شود.

جدول ۲- آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	کالبدی - فیزیکی	زیست محیطی
حجم نمونه	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰
پارامترهای توزیع میانگین	۳/۴۳	۳/۸۱	۳/۸۵	۳/۵۴
نرمال انحراف معیار	۱/۲۳	۱/۱۴	۱/۲۵	۰/۹۸
آماره آزمون اسمیرنوف-کلموگروف	۰/۶۵۴	۰/۷۳۲	۱/۵۲۴	۰/۴۳۷
سطح معنی داری آزمون	۰.۲۲۶	۰.۳۱۸	۰.۰۴۴	۰.۲۰۸
نتیجه آزمون	نرمال است	نرمال است	غیر نرمال است	نرمال است

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

تاثیر عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه اقتصادی

در رابطه با معنی‌داری آزمون متغیر اقتصادی می‌توان گفت بجز مؤلفه‌های موفقیت در جذب اعتبارات دولتی و تهیه زیرساخت‌های اقتصادی و همکاری با سرمایه‌گذاران برای اجرای طرح‌های اقتصادی در روستا تفاوت معنی‌داری را نشان نمی‌دهد؛ زیرا اولاً میانگین به دست آمده (میانگین تجربی) به میانگین نظری ۳ نزدیک است (اختلاف میانگین اندک). دوماً مقدار آماره تی به دست آمده کمتر از ۱/۹۶ (چه مثبت چه منفی) است. سوماً مقدار معنی‌داری دو دامنه‌ای بزرگ‌تر از ۰/۰۲۵ است. چهارم فاصله بین کران پایین و کران بالا صفر را شامل نمی‌شود. در مجموع متغیر اقتصادی با میانگین ۳/۱۱ در سطح معنی‌داری می‌باشد و با میانگین نظری اختلاف معنی‌داری دارد چرا که میانگین آن بیشتر از میانگین نظری ۳ است. در کل می‌توان اذعان کرد اثرات عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه اقتصادی با میانگین ۳/۱۱ در حد بالایی ارزیابی می‌گردد (جدول ۳).

جدول ۳- آزمون تی تک نمونه‌ای برای مؤلفه‌های اقتصادی

متغیر	میانگین نظری = ۳					سطح اطمینان ۹۵ درصد
	مقدار آماره T	درجه آزادی (df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	کران بالا	کران پایین
کاهش فقر و فقرزدایی و افزایش رفاه روستاییان	۳/۷۳	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۱۹	۰/۲۸	۰/۰۹
شناسایی زمینه‌های اشتغال و تلاش در راستای جلب حمایت دولت برای ایجاد اشتغال	۳/۱۹	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۱۹	۰/۰۸
مساعدت در جهت تأمین کار برای افراد جویای کار	۲/۸۰	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۵	۰/۳۱	۰/۰۵
تشویق روستاییان به تولید	۲/۳۱	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۸	۰/۱۷	-۰/۰۲
بسترسازی برای صنایع روستایی	۲/۲۵	۳۶۸	۰/۰۰۴	۰/۰۵	۰/۱۴	-۰/۰۶
تلاش در خصوص افزایش کمی و کیفی محصولات تولیدات روستاییان	۳/۸۵	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۲۶	۰/۳۶	۰/۱۵
موفقیت در جذب اعتبارات دولتی و تهیه زیرساخت‌های اقتصادی	۱/۸۵	۳۶۸	۰/۰۲۹	-۰/۱۱	-۰/۰۱	-۰/۲۲
همکاری با سرمایه‌گذاران برای اجرای طرح‌های اقتصادی	۱/۴۷	۳۶۸	۰/۰۳۴	-۰/۰۵	۰/۰۵	-۰/۱۶
نقش در ایجاد مؤسسات اقتصادی مانند شرکت‌های تعاونی	۲/۴۵	۳۶۸	۰/۰۰۵	۰/۱۱	۰/۲۲	۰/۰۱
ایجاد بازارچه‌های محلی، هفتگی و فصلی جهت فروش محصولات تولیدی روستاییان جهت افزایش فعالیت‌های غیرکشاورزی	۲/۸۵	۳۶۸	۰/۰۰۲	۰/۱۶	۰/۲۷	۰/۰۴
مساعدت و همکاری با کشاورزان جهت معرفی محصولات کشاورزی و تولیدات صنعتی و صنایع دستی روستا در مراکز شهری و نمایشگاه‌های ذی‌ربط	۳/۰۸	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۰۶
جذب تسهیلات و اعتبارات بانکی برای واحدهای تولیدی و کشاورزان	۲/۳۷	۳۶۸	۰/۰۵۴	۰/۰۹	۰/۱۸	-۰/۰۱
ترغیب و ایجاد زمینه‌های لازم جهت مشارکت و فعالیت هر چه بیشتر جوانان در فعالیت‌های اقتصادی روستا	۲/۷۶	۳۶۸	۰/۰۷۸	۰/۱۴	۰/۲۵	۰/۰۵
ایجاد کارگاه‌های آموزشی برای جوان و افراد بیکار	۲/۸۵	۳۶۸	۰/۰۰۳	۰/۱۶	۰/۱۷	۰/۰۵
حمایت و جلب استعدادها، طرح‌ها و ابتکارات در زمینه کارآفرینی و کمک به عملیاتی شدن آن‌ها	۲/۵۱	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۲	۰/۲۲	۰/۰۳
کل	۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۱	۰/۲۳	۰/۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

اثرات عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه اجتماعی - فرهنگی

در رابطه با معنی‌داری آزمون متغیر اجتماعی - فرهنگی می‌توان گفت همه مؤلفه‌ها تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهند؛ زیرا اولاً میانگین به دست آمده (میانگین تجربی) بالاتر از میانگین نظری ۳ است. دوماً مقدار آماره تیبه دست آمده بالاتر از ۱/۹۶ (چه مثبت چه منفی) است. سوماً مقدار معنی‌داری دو دامنه‌ای کوچک‌تر از ۰/۰۲۵ است. در مجموع متغیر اجتماعی -

فرهنگی با میانگین ۳/۱۶ در سطح معنی‌داری می‌باشد و با میانگین نظری اختلاف معنی‌داری دارد چرا که میانگین آن بیشتر از میانگین نظری ۳ است. در کل می‌توان اذعان کرد اثرات عملکرد دهیاری‌ها در مولفه اجتماعی - فرهنگی با میانگین ۳/۱۶ در حد بالایی ارزیابی می‌گردد (جدول ۴).

جدول ۴- آزمون تی تک نمونه‌ای برای مؤلفه‌های اجتماعی - فرهنگی

میانگین نظری = ۳						متغیر
سطح اطمینان ۹۵ درصد						
مقدار آماره T	درجه آزادی(df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	کران بالا	کران پایین	
۳/۹۵	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۴۱	۰/۵۲	۰/۳۲	شناسایی و معرفی خانواده‌های بی‌بضاعت و کم‌درآمد به کمیته امداد و بهزیستی
۳/۵۶	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۲۵	۰/۳۶	۰/۲۴	پشتیبانی و حمایت از برگزاری مراسم‌های فرهنگی و اجتماعی
۲/۸۴	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۸	۰/۱۹	۰/۰۳	رسیدگی به امور مدارس و معلمان روستا
۲/۵۹	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۵	۰/۱۶	۰/۰۶	تسهیل دسترسی مردم به آرد و نان مرغوب و مراقبت بهداشتی از واحدهای صنفی روستا
۲/۶۹	۳۶۸	۰/۰۰۴	۰/۰۶	۰/۱۷	۰/۰۴	ترغیب و تشویق مردم برای مشارکت در کارهای روستایی و اجرای طرح‌های عمرانی
۲/۵۱	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۴	۰/۱۵	۰/۰۷	ارتقای سطح آگاهی‌های جامعه روستایی از طریق آموزش‌های همگانی
۳/۱۶	۳۶۸	۰/۰۰۸	۰/۱۸	۰/۲۹	۰/۰۸	همکاری مستمر در زمینه اجرای طرح‌های حوزه بهداشت و سلامت(واکسیناسیون کودکان و ...)
۳/۷۸	۳۶۸	۰/۰۱۱	۰/۰۷	۰/۱۸	۰/۰۴	پیگیری و تسهیل صدورشناسنامه و کارت ملی برای اهالی روستا
۲/۷۰	۳۶۸	۰/۰۰۵	۰/۰۶	۰/۱۷	۰/۰۵	اطلاع‌رسانی و تسهیل کارهای دریافت یارانه و سهام عدالت توسط روستاییان
۴/۱۱	۳۶۸	۰/۰۰۲	۰/۵۱	۰/۶۳	۰/۴۲	کمک به حل اختلافات مردم در محل و جلوگیری از ارجاع دعاوی به مراجع قانونی
۳/۰۵	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۱۵	۰/۲۶	۰/۰۵	تشکیل دوره‌های آموزشی - ترویجی زنان روستایی
	۳۶۸	۰/۰۵	۰/۰۴			تشکیل کلاس‌های ترویج کشاورزی
۳/۳۲	۳۶۸	۰/۰۰۷	۰/۲۰	۰/۳۱	۰/۰۹	همکاری با نیروی انتظامی برای تأمین امنیت روستا
۳/۴۶	۳۶۸	۰/۰۰۳	۰/۲۳	۰/۳۵	۰/۱۴	بررسی نیازها و کمبودهای روستا و پیگیری در زمینه تحقق برنامه‌های روستا
۲/۹۸	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۳	۰/۲۵	۰/۰۱	کمک و امداد رسانی به روستاییان در مواقع بحرانی(سیل، زلزله، خشکسالی و ...)
۲/۸۵	۳۶۸	۰/۰۰۵	۰/۰۸	۰/۱۸	۰/۰۲	پیگیری و مساعدت در جهت ایجاد موسسات خیریه و صندوق‌های قرض‌الحسنه و موسسات فرهنگی
۳/۱۵	۳۶۸	۰/۰۱۱	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۰۶	پیگیری تشکیل کلاس‌های نهضت سوادآموزی، عقیدتی و احکام و قرآن
۳/۴۱	۳۶۸	۰/۰۰۲	۰/۲۲	۰/۳۴	۰/۱۱	فرهنگ‌سازی و آموزش جوانان برای جلوگیری از گرایش به مواد مخدر
۳/۲۱	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۹	۰/۳۰	۰/۰۸	تلاش در جهت افزایش ماندگاری جوانان و اهالی در روستا
۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۶	۰/۲۸	۰/۱۷	کل

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

اثرات عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه کالبدی - فیزیکی

با توجه به غیر نرمال بودن داده‌های مؤلفه کالبدی - فیزیکی و تفکیک داده‌ها به دو گروه طبقه اول تأثیر کم (شامل پاسخ‌های خیلی کم، کم) و گروه دوم تأثیر زیاد (شامل پاسخ‌های خیلی زیاد، زیاد و متوسط)، جدول شماره ۵ نتایج آزمون ناپامتری دو جمله‌ای را نشان می‌دهد که با توجه به مقادیر Sig نتیجه می‌گیریم به جز گویه‌های تسطیح و شن‌ریزی راه‌های مزارع، فراهم نمودن زمینه ایجاد خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، پارک‌ها و فضاهای سبز، پیگیری سند دار کردن مالکیت خانه‌ها و زمین‌های روستایی و تملک اراضی مورد نیاز برای توسعه روستا که مقدار Sig آن‌ها بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نسبت پاسخ‌های مشاهده شده در دو گروه تفاوت معناداری ندارد. در مورد بقیه گویه‌های تأثیر عملکرد دهیاری‌ها در بعد کالبدی - فیزیکی مقدار Sig آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نسبت پاسخ‌های مشاهده شده در گروه اول (تأثیر زیاد) بیشتر از گروه دوم (تأثیر کم) می‌باشد. بنابراین از نظر جامعه آماری عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه کالبدی - فیزیکی در حد زیاد ارزیابی می‌گردد.

جدول ۵- نتایج آزمون ناپامتری دو جمله‌ای برای مؤلفه کالبدی - فیزیکی

متغیر	گروه	نسبت پاسخ‌ها	سطح معنی‌داری	Sig	نتیجه
نظارت و جلوگیری از ساخت‌وسازهای بدون مجوز و غیر مجاز	تأثیر زیاد	۷۴/۴	۰/۰۵	۰/۰۱۲	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۳۵/۶			
تلاش و پیگیری جهت بهسازی و مقاوم‌سازی مساکن روستایی	تأثیر زیاد	۶۹/۸	۰/۰۵	۰/۰۱۵	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۳۰/۲			
پیگیری جدول‌گذاری و بهسازی معابر روستا	تأثیر زیاد	۶۶/۶	۰/۰۵	۰/۰۱۲	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۳۴/۴			
تسطیح و شن‌ریزی راه‌های مزارع	تأثیر زیاد	۵۶/۷	۰/۰۵	۰/۱۲۴	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۴۳/۳			
توسعه زیرساخت‌ها و امکانات گردشگری روستا	تأثیر زیاد	۷۳/۴	۰/۰۵	۰/۰۰۵	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۲۶/۶			
تلاش در جهت حفظ روستا از خطرانی همانند سیل و حریق و رفع خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطرناک واقع در معابر و اماکن عمومی	تأثیر زیاد	۵۵/۰	۰/۰۵	۰/۰۸۵	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۴۵/۰			
پیگیری تأمین برق و روشنایی معابر روستایی	تأثیر زیاد	۶۳/۴	۰/۰۵	۰/۰۰۲	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۳۶/۶			
تلاش در جهت تأمین آب آشامیدنی سالم، گاز رسانی، برق‌رسانی و مخابرات روستا	تأثیر زیاد	۷۳/۴	۰/۰۵	۰/۰۰۷	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۲۶/۶			
فراهم نمودن زمینه ایجاد خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، پارک‌ها و فضاهای سبز	تأثیر زیاد	۵۶/۸	۰/۰۵	۰/۲۱۱	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۴۳/۲			
پیگیری، تهیه و اجرای طرح هادی	تأثیر زیاد	۶۴/۲	۰/۰۵	۰/۰۰۹	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۳۵/۸			
اعلام فرامین و قوانین دولتی، به‌ویژه در زمینه طرح هادی به مردم	تأثیر زیاد	۷۴/۶	۰/۰۵	۰/۰۱۰	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۲۵/۴			
پیگیری سند دار کردن مالکیت خانه‌ها و زمین‌های روستایی	تأثیر زیاد	۵۹/۹	۰/۰۵	۰/۰۷۲	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۴۰/۱			
تملک اراضی مورد نیاز برای توسعه روستا	تأثیر زیاد	۴۰/۹	۰/۰۵	۰/۱۵۴	تأثیر کم
	تأثیر کم	۵۹/۱			
تلاش و مساعدت در ایجاد اماکن عمومی (غسالخانه، مدرسه، زمین ورزشی، کتابخانه و ...)	تأثیر زیاد	۸۲/۶	۰/۰۵	۰/۰۱۲	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۱۷/۴			
تلاش برای بهبود امکانات درمانی و بهداشتی روستا	تأثیر زیاد	۸۱/۸	۰/۰۵	۰/۰۲۱	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۱۸/۲			
حفاظت از میراث فرهنگی و بافت تاریخی روستا	تأثیر زیاد	۷۸/۹	۰/۰۵	۰/۰۱۳	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۲۱/۱			
پیشنهاد نام‌گذاری معابر و اماکن و تأسیسات به شورا	تأثیر زیاد	۷۸/۹	۰/۰۵	۰/۰۳۴	تأثیر زیاد
	تأثیر کم	۲۱/۱			

اثرات عملکرد دهیاری‌ها از مؤلفه زیست‌محیطی

در رابطه با معنی‌داری آزمون متغیر زیست-محیطی می‌توان گفت بجز مؤلفه‌های جلوگیری از فرسایش خاک، حفظ و نگهداری مراتع جنگلی و پهنه‌های آبی، پیگیری هدایت و جمع‌آوری آب‌های سطحی برای استفاده در امر کشاورزی و مراقبت از وضعیت بهداشتی نانوایی‌ها، قصابی‌ها، فروشگاه‌های مواد غذایی براساس مقررات اماکن تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهد؛ زیرا اولاً میانگین به دست آمده (میانگین تجربی) به میانگین نظری ۳ نزدیک است (اختلاف میانگین اندک). دوماً مقدار آماره t به دست آمده کمتر از ۱/۹۶ (چه مثبت چه منفی) است. سوماً مقدار معنی‌داری دو دامنه‌ای بزرگ‌تر از ۰/۰۲۵ است، چهارماً فاصله بین کران پایین و کران بالا صفر را شامل نمی‌شود. در مجموع متغیر زیست‌محیطی با میانگین ۳/۰۷ در سطح معنی‌داری می‌باشد و با میانگین نظری اختلاف معنی‌داری چندانی ندارد چرا که میانگین آن نزدیک به میانگین نظری ۳ است. در کل می‌توان اذعان کرد اثرات عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه زیست-محیطی با میانگین ۳/۰۷ در حد متوسط ارزیابی می‌گردد (جدول ۶).

جدول ۶- آزمون تی تک نمونه‌ای برای مؤلفه زیست‌محیطی

مؤلفه						میانگین نظری = ۳	سطح اطمینان ۹۵ درصد
مقدار آماره T	درجه آزادی (df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	کران بالا	کران پایین		
۲/۹۱	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۱۴	۰/۲۵	۰/۰۴	حمایت از توسعه گردشگری طبیعی و حفاظت از تنوع زیستی منطقه	
۲/۶۹	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۷	۰/۱۶	-۰/۰۴	کنترل مؤثر بر دفع فاضلاب و پسماندهای خانگی	
۲/۴۵	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۳	۰/۱۳	-۰/۰۷	ایجاد و گسترش فضای سبز در محیط روستا	
۳/۰۷	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۲۲	۰/۳۳	۰/۱۲	زیباسازی، پاکیزگی و بهداشت محیط و منظر روستا	
۲/۴۹	۳۶۸	۰/۰۰۴	۰/۰۴	۰/۱۵	-۰/۰۶	تنظیف و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آب‌ها	
۲/۵۸	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۶	۰/۱۷	-۰/۰۵	همکاری در واکسیناسیون دام‌ها با اداره دامپزشکی و امحای لاشه‌های بیمار	
۱/۵۴	۳۶۸	۰/۱۰۲	-۰/۰۷	۰/۰۴	-۰/۱۸	جلوگیری از فرسایش خاک، حفظ و نگهداری مراتع جنگلی و پهنه‌های آبی	
۱/۹۵	۳۶۸	۰/۰۲۸	۰/۰۱	۰/۱۲	-۰/۱۰	پیگیری هدایت و جمع‌آوری آب‌های سطحی برای استفاده در امر کشاورزی	
۱/۸۹	۳۶۸	۰/۰۹۷	-۰/۰۱	۰/۱۰	-۰/۱۲	مراقبت از وضعیت بهداشتی نانوایی‌ها، قصابی‌ها، فروشگاه‌های مواد غذایی براساس مقررات اماکن	
۲/۵۳	۳۶۸	۰/۰۰۲	۰/۰۵	۰/۱۴	-۰/۰۶	کمک به کنترل بیماری‌های مشترک انسان و دام	
۳/۳۶	۳۶۸	۰/۰۰۱	۰/۲۵	۰/۳۶	۰/۱۴	ایجاد و سازماندهی غسلخانه و گورستان و تهیه وسایل حمل اموات و مراقبت در انتظام امور آن‌ها	
۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۷	۰/۱۶	-۰/۰۴	کل	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه‌های چهارگانه پژوهش

برای این که مشخص شود که دهیاری‌ها در کدام مؤلفه از مؤلفه‌های چهارگانه پژوهش (اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - فیزیکی و زیست‌محیطی) عملکرد مناسب‌تری داشته‌اند از آزمون آزمون کروسکال والیس استفاده شد. همچنین جهت قطعیت، نتایج حاصل شده با میانگین متغیرها مورد مقایسه قرار گرفت. جدول (۷) نتایج حاصل از آزمون کروسکال والیس را نشان می‌دهد. در این جدول می‌توان میزان میانگین رتبه‌ای ابعاد مختلف پژوهش را مشاهده نمود.

جدول ۷- نتایج آزمون کروسکال والیس براساس مؤلفه های چهارگانه پژوهش

رتبه	میانگین	میانگین رتبه‌ای	تعداد جامعه آماری	مؤلفه
۱	۳/۱۶	۶۵۲/۹۲	۳۷۰	اجتماعی - فرهنگی
۲	۳/۱۱	۶۰۲/۰۷	۳۷۰	اقتصادی
۳	۳/۰۷	۵۱۴/۵۲	۳۷۰	کالبدی - فیزیکی
۴	۳/۰۳	۴۴۵/۵۴	۳۷۰	زیست محیطی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

با توجه به نتایج آزمون کروسکال والیس می‌توان نتیجه گرفت که دهیاری‌ها در توسعه مؤلفه اجتماعی - فرهنگی روستاها با امتیاز ۶۵۲/۹۲ از عملکرد مناسب‌تری در بمقایسه با مؤلفه های اقتصادی با امتیاز ۶۰۲/۰۷، زیست محیطی با امتیاز ۵۱۴/۵۲ و مؤلفه کالبدی - فیزیکی با امتیاز ۴۴۵/۵۴ داشته‌اند. در ادامه به تفکیک هر یک از روستاهای مورد مطالعه، عملکرد دهیاری‌ها در قالب مؤلفه های چهارگانه مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۸- نتایج آزمون کروسکال والیس ببه نفکیک روستاهای نمونه تحقیق

رتبه	جمع امتیاز	مؤلفه برتر	مؤلفه				نام روستا
			زیست محیطی	کالبدی - فیزیکی	اجتماعی - فرهنگی	اقتصادی	
۱	۱۸۹/۹۵	کالبدی - فیزیکی	۳۲/۱۴	۴۸/۵۶	۴۹/۱۱	۶۰/۱۴	نوغاب پسکوه
۲	۱۸۴/۴۳	اجتماعی - فرهنگی	۳۰/۱۱	۴۰/۰۸	۴۹/۱۲	۶۵/۱۲	کلی
۳	۱۷۹/۵۸	اجتماعی - فرهنگی	۲۹/۱۲	۳۲/۲۱	۷۳/۰۷	۴۵/۱۸	اسفشاد
۴	۱۶۴/۸۳	اجتماعی - فرهنگی	۳۲/۸۴	۴۰/۱۰	۴۷/۰۸	۴۴/۸۱	محمدآباد علم
۵	۱۵۷/۸۸	اجتماعی - فرهنگی	۲۷/۳۶	۴۲/۲۸	۵۰/۱۲	۳۸/۱۲	بیهود
۶	۱۵۶/۵۸	اجتماعی - فرهنگی	۲۵/۱۸	۳۲/۰۵	۵۰/۱۷	۴۹/۱۸	رزدنبل
۷	۱۴۵/۹۳	اجتماعی - فرهنگی	۳۱/۱۲	۳۳/۱۷	۴۴/۴۵	۳۷/۱۹	چدان
۸	۱۴۰/۹۸	اقتصادی	۲۷/۱۶	۳۲/۵۴	۲۹/۱۵	۵۲/۱۵	تجن
۹	۱۳۴/۵۸	اقتصادی	۲۴/۱۳	۳۰/۱۷	۳۱/۱۷	۴۹/۱۰	شندان
۱۰	۱۳۰/۷۴	کالبدی - فیزیکی	۲۳/۲۳	۳۸/۱۸	۲۹/۱۷	۴۰/۱۶	دره سفید
۱۱	۱۳۰/۲۹	اقتصادی	۳۰/۱۹	۳۳/۲۵	۳۰/۷۱	۳۶/۱۴	خرم اباد
۱۲	۱۳۰/۲۴	زیست محیطی	۴۰/۱۸	۳۰/۰۱	۲۹/۸۷	۳۰/۱۸	سورگ
۱۳	۱۲۷/۷۴	اقتصادی	۲۹/۲۸	۳۰/۱۲	۲۷/۲۵	۴۱/۰۹	کلاته سعید
۱۴	۱۲۱/۸۰	زیست محیطی	۳۸/۱۷	۲۹/۰۲	۱۹/۴۴	۳۵/۱۷	سرساران
۱۵	۱۱۹/۵	اجتماعی - فرهنگی	۲۵/۳۴	۲۲/۷۸	۴۲/۱۹	۳۹/۱۹	تجرگ/تجرک
-	۲۲۱۵/۰۵	-	۴۴۵/۵۴	۵۱۴/۵۲	۶۰۲/۰۷	۶۵۲/۹۲	جمع

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

طبق نتایج به دست آمده در زمینه توسعه اقتصادی، دهیاری روستای کلی (امتیاز ۶۵/۱۲) بهترین عملکرد و دهیاری روستای تجرک (امتیاز ۲۹/۱۹) ضعیف‌ترین عملکرد، در بخش توسعه اجتماعی - فرهنگی دهیاری روستای اسفشاد (امتیاز ۷۳/۰۷) بهترین عملکرد و دهیاری روستای سرساران (امتیاز ۱۹/۴۴) ضعیف‌ترین عملکرد، در زمینه کالبدی - فیزیکی دهیاری روستای

نوغاب پسکوه (امتیاز ۴۸/۵۶) بهترین عملکرد و دهیاری روستای تجرک (امتیاز ۲۲/۷۸) ضعیف‌ترین عملکرد و در زمینه توسعه زیست‌محیطی دهیاری روستای سورگ (امتیاز ۴۰/۱۸) بهترین عملکرد و دهیاری روستای شندان (امتیاز ۲۴/۱۲) ضعیف‌ترین عملکرد را داشته‌اند. از نظر جمع امتیاز مؤلفه‌های چهارگانه نیز دهیاری سه روستای نوغاب پسکوه، کلی و اسفشاد بهترین عملکرد و دهیاری سه روستای تجرک، سراساران و کلاته سعید ضعیف‌ترین عملکرد را داشته‌اند. همبستگی درونی متغیرهای مورد سنجش در ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها به منظور تحلیل ارتباط درونی و پیوستگی این متغیرها به منظور ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در سطح روستاها انجام شد. نتایج به‌دست آمده حاصل از همبستگی درونی مناسب در بین متغیرهای پژوهش در جدول شماره (۹) ارائه شده است. با توجه به یافته‌های می‌توان گفت همه متغیرهای پژوهش دارای ارتباط رونی معنادار و مثبتی با یکدیگر دارند و بهتر عمل کردن دهیاری‌ها در هر یک متغیرها، متغیرهای دیگر را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این بین بیشترین همبستگی مربوط به متغیرهای اقتصادی و کالبدی - فیزیکی با میزان همبستگی ۰/۷۴۸ می‌باشد. کمترین همبستگی نیز مربوط به متغیرهای کالبدی - فیزیکی و زیست‌محیطی با میزان همبستگی ۰/۴۰۲ می‌باشد.

جدول ۹- همبستگی درونی بین متغیرهای تحقیق

مؤلفه	آماره	اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	کالبدی - فیزیکی	زیست محیطی
اقتصادی	همبستگی پیرسون	۱	۰/۵۷۴	۰/۷۴۸	۰/۴۵۶
	معنی‌داری	-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲
	حجم نمونه	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰
اجتماعی - فرهنگی	همبستگی پیرسون	۰/۵۷۴	۱	۰/۷۴۱	۰/۶۵۸
	معنی‌داری	۰/۰۰۰	-	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	حجم نمونه	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰
کالبدی - فیزیکی	همبستگی پیرسون	۰/۷۴۸	۰/۷۴۱	۱	۰/۴۰۲
	معنی‌داری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	-	۰/۰۰۳
	حجم نمونه	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰
زیست محیطی	همبستگی پیرسون	۰/۴۵۶	۰/۶۵۸	۰/۴۰۲	۱
	معنی‌داری	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳	-
	حجم نمونه	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰	۳۷۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج حاصل شده نشان داد که اثرات عملکرد دهیاری‌ها در بعد اقتصادی با میانگین ۳/۱۱ در حد بالایی ارزیابی می‌گردد. بنابراین، فرضیه تحقیق مبنی بر عملکرد دهیاری‌ها تأیید می‌شود که باعث بهبود وضعیت اقتصادی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات شده است.

جدول ۱۰- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در رابطه با بعد اقتصادی

مؤلفه	میانگین نظری = ۳					سطح اطمینان ۹۵ درصد
	مقدار آماره T	درجه آزادی (df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	کران بالا	کران پایین
اقتصادی	۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۱	۰/۲۳	۰/۰۱

منبع: یافته‌هایی پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج حاصل شده نشان داد که اثرات عملکرد دهیاری‌ها در بعد اجتماعی با میانگین ۳/۱۷ در حد بالایی ارزیابی می‌گردد. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر عملکرد دهیاری‌ها تأیید می‌شود که باعث بهبود وضعیت اجتماعی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات شده است.

جدول ۱۱- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در رابطه با بعد اجتماعی

مؤلفه	مقدار آماره T	درجه آزادی (df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
					کران بالا	کران پایین
اجتماعی	۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۶	۰/۲۸	۰/۱۷

منبع: یافته‌هایی پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج حاصل شده نشان داد که به جز گویه‌های تسطیح و شن‌ریزی راه‌های مزارع، فراهم نمودن زمینه ایجاد خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، پارک‌ها و فضاهای سبز، پیگیری سند دار کردن مالکیت خانه‌ها و زمین‌های روستایی و تملک اراضی مورد نیاز برای توسعه روستا که مقدار Sig آن‌ها بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نسبت پاسخ‌های مشاهده شده در دو گروه تفاوت معناداری ندارد. در مورد بقیه گویه‌های تأثیر عملکرد دهیاری‌ها در بعد کالبدی - فیزیکی مقدار Sig آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نسبت پاسخ‌های مشاهده شده در گروه اول (تأثیر زیاد) کمتر از گروه دوم (تأثیر کم) می‌باشد. بنابراین از نظر دیدگاه جامعه آماری پژوهش عملکرد دهیاری‌ها در مؤلفه کالبدی - فیزیکی در حد کم ارزیابی می‌گردد. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر عملکرد دهیاری‌ها تأیید نمی‌شود که باعث بهبود وضعیت کالبدی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات شده است.

جدول ۱۲- نتایج آزمون غیرپارامتری دو جمله‌ای برای متغیر کالبدی - فیزیکی

مؤلفه	گروه	نسبت پاسخ‌ها	سطح معنی‌داری	Sig	نتیجه
کالبدی - فیزیکی	تأثیر کم	۵۵/۷	۰/۰۵	۰/۰۴۸	تأثیر کم
	تأثیر زیاد	۴۴/۳			

منبع: یافته‌هایی پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج حاصل شده نشان داد که تأثیر عملکرد دهیاری‌ها در بعد زیست‌محیطی با میانگین ۳/۰۷ در حد متوسط ارزیابی می‌گردد. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه عملکرد دهیاری‌ها باعث بهبود نسبی وضعیت زیست‌محیطی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات شده است نه رد می‌شود و نه تأیید می‌شود.

جدول ۱۳- نتایج آزمون تیتک نمونه‌ای در رابطه با بعد زیست‌محیطی

مؤلفه	مقدار آماره T	درجه آزادی (df)	معنی‌داری (sig)	اختلاف میانگین	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
					کران بالا	کران پایین
زیست‌محیطی	۲/۱۳	۳۶۸	۰/۰۰۰	۰/۰۷	۰/۱۶	-۰/۰۴

منبع: یافته‌هایی پژوهش، ۱۴۰۲

۵- بحث و فرجام

مجموعه اقدامات و تدابیر اتخاذ شده و همچنین مقررات، سیاست‌ها، طرح‌های اقتصادی، اجتماعی و کالبدی در مجموع نظام مدیریت و توسعه روستایی را تشکیل می‌دهد که هر یک به تناسب ضرورت‌ها و نیازهای زندگی روستاییان، در پی به ثمر رسیدن ساماندهی و توسعه نواحی روستایی می‌باشند. در این بین توجه به توسعه همه‌جانبه (کالبدی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی) در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه روستایی برای مجموعه نظام مدیریت روستایی ضروری است. می‌توان برآیند برنامه‌های توسعه را در بهبود کیفیت محیط روستایی مشاهده نمود. یکی از ارکان مدیریت روستایی در کشور دهیاری‌ها هستند که بررسی و ارزیابی عملکرد چندساله و آگاهی نسبت به نقاط قوت و ضعف آن از سوی جامعه روستایی اقدامی ضروری برای بهینه‌سازی آینده فعالیت دهیاری‌ها است. واکاوی عملکرد دهیاری‌ها در توسعه اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات ضرورت کاربردی در محدوده مورد مطالعه قلمداد می‌شود با توجه به نتایج اصلی تحقیق، بیشترین فعالیت دهیاری‌ها در مؤلفه اقتصادی معطوف به تلاش در خصوص افزایش کمی و کیفی محصولات تولیدات روستاییان و شناسایی زمینه‌های اشتغال و تلاش در راستای جلب حمایت دولت برای ایجاد اشتغال بوده است به گونه‌ای که این مؤلفه‌ها رتبه‌های اول عملکرد اقتصادی را به خود اختصاص داده‌اند که با نتایج خواجه‌پور (۱۳۹۵) همسو می‌باشد. بیشترین فعالیت دهیاری‌ها در بعد اجتماعی - فرهنگی معطوف به کمک به حل اختلافات مردم در محل و جلوگیری از ارجاع دعاوی به مراجع قانونی، شناسایی و معرفی خانواده‌های بی‌بضاعت و کم‌درآمد به کمیته امداد و بهزیستی و پشتیبانی و حمایت از برگزاری مراسم‌های فرهنگی و اجتماعی بوده است در حالیکه نتایج بدست آمده از سایر مطالعات. کاکومبا (۲۰۱۰)، خدابخشی (۱۳۹۷)، علوی زاده (۱۳۹۶) حاکی از عملکرد مناسب دهیاری‌ها در جلب مشارکت های مردمی و انسجام اجتماعی بوده است. در همین زمینه نتایج تحقیق حاضر با پژوهش کاکومبا (۲۰۱۰) همسو می‌باشد دلیل این امر کم توجهی به مقوله مشارکت مشارکت جامعه روستایی در مراحل مختلف تصمیم‌گیری و اجرای طرح‌های توسعه است. این قضیه چالش بزرگ در توسعه روستایی محسوب می‌گردد. نتایج نشان داد که دهیاری‌ها در مؤلفه اجتماعی - فرهنگی روستاها از عملکرد مناسب‌تری در مقایسه با عملکرد اقتصادی، زیست‌محیطی و کالبدی - فیزیکی داشته‌اند در حالیکه برابر قوانین مربوطه، حیطه وظایف دهیاری‌ها معطوف به مؤلفه‌های زیست محیطی و کالبدی - فیزیکی است. با توجه به نتایج بدست آمده و مقایسه آن با سایر تحقیقات صورت گرفته موارد ذیل جهت ارتقاء عملکرد دهیاران و بهبود روند مدیریت و توسعه روستاهای بخش مرکزی شهرستان قاینات پیشنهاد می‌گردد:

- مشارکت مردم در مدیریت روستایی یکی از محورها و اهداف اساسی در مدیریت نوین روستایی است. بنابراین لازم است، مشارکت‌های مردمی در تمامی مراحل تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، اجرا و بهره‌برداری مورد تأکید قرار گیرد.
- آگاهی بخشی، ایجاد انگیزه و تشویق نخبگان و افراد موثر در روستاها، در جهت کمک به بهبود وضعیت مشارکت روستاییان.
- توسعه همه جانبه روستایی بدون مشارکت همه آحاد جامعه در مراحل مختلف تصمیم‌گیری و اجرا و برخورداری از عواید ناشی از اجرای برنامه‌های توسعه غیر ممکن به نظر می‌رسد البته این نوع مشارکت باید ارادی، خود انگیزه و آگاهانه باشد و نقش نهادهای رسمی از جمله دهیاری‌ها بایستی نقشی حمایتی، هدایتی و ارشادی باشد.

۶- منابع

- اسفندیاری، امیر هومن و دانیالی، تهمینه. (۱۳۹۸). مقایسه وضعیت زیست‌محیطی روستاهای دارای دهیاری و فاقد دهیاری (مورد مطالعه روستاهای بخش مرکزی شهرستان اسلامشهر). جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۳۶(۹)، ۳۸۹-۴۰۴.
<https://dori.net/dor/20.1001.1.22286462.1398.9.4.46.6>
- ایمنی، عباس و جمینی، داوود. (۱۳۹۳). تحلیلی بر ارزیابی جامعه روستایی از عملکرد نهاد دهیاری با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، تحقیقات جغرافیایی، ۲۹(۲)، ۱۷۷-۱۹۶.
<http://georesearch.ir/article-1-409-en.html>
- ایزدی یزدان آبادی، بهروز. (۱۴۰۱). ارائه مدل چند شاخصه ارزیابی عملکرد عمرانی دهیاری‌های کشور (بررسی موردی: در دهیاری‌های استان کرمان)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت - مدیریت صنعتی - مدیریت تولید و عملیات، موسسه آموزش عالی بعثت، کرمان.
- ایزدی، علی و علوی زاده، سید امیر محمد. (۱۳۹۷). واکاوی نقش توانمندی روان شناختی دهیاران در روند مدیریت و توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان رشتخوار)، کاوش های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۶(۱)، ۱۹۹-۲۲۷.
http://grd.yazd.ac.ir/article_1248.html
- ایمانی، بهرام، و فتحی، بهروز. (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل عملکرد دهیاری ها با تاکید بر رویکرد حکمروایی شایسته مطالعه موردی: روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل. راهبردهای توسعه روستایی، ۶(۱)، ۵۱-۶۲.
<https://sid.ir/paper/381476/fa>
- ایمانی، بهرام؛ محمدی، علیرضا و نادری، محدثه. (۱۳۹۸). ارزیابی مدیریت نوین روستایی مبتنی بر دیدگاه توسعه پایدار (مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان سمیرم. مهندسی جغرافیای سرزمین. ۲(۳)، ۸۰-۶۷.
https://www.jget.ir/article_93458.html?lang=fa
- آهنگری کیاسری، حیدر و چرمچیان لنگرودی، مهدی. (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر بر میزان مشارکت دهیاران در حفظ و نگهداری از محیط زیست روستایی شهرستان ساری. انسان و محیط زیست. ۱۶(۴۴)، ۱-۱۲.
<https://dori.net/dor/20.1001.1.15625532.1397.16.1.1.2>
- بخش‌زاده، رشید. (۱۳۹۷). میزان رضایت روستائیان از عملکرد دهیاری‌های شهرستان بهارستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، مرکز غرب.
- جمشیدی، فیروز. (۱۴۰۰). تأثیر نهاد دهیاری بر عمران و آبادانی و توسعه روستاهای دهستان قلخانی (بخش گهواره شهرستان دالاهو)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، گرایش مدیریت توسعه پایدار روستایی، دانشگاه پیام نور، مرکز کرمانشاه.
- خواجه‌پور، اکبر. (۱۳۹۵). ارزیابی عملکرد اقتصادی- اجتماعی و زیست محیطی دهیاری‌های بخش مرکزی شهرستان دزفول، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، گروه آموزشی ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه ابو علی سینا.
- دربان آستانه، علیرضا و رضوانی، محمدرضا. (۱۳۹۳). مبانی مدیریت روستایی انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
- سروری، علی‌اکبر؛ دانشور کاخکی، محمود؛ صبوخی صابونی، محمود و سالاری، مجید. (۱۴۰۱). عوامل مؤثر بر توسعه روستایی با تأکید بر تشکیل خوشه کشاورزی (مطالعه موردی: شهرستان گناباد استان خراسان رضوی)، روستا و توسعه، دوره ۲۵، شماره ۱، ۱۹۲-۱۶۱.
<https://doi.org/10.30490/rvt.2021.352871.1305>
- شاطری، مفید، فیروزنیا، معصومه. (۱۳۹۹). حفر بی رویه چاه ها و بستر سازی ناپایداری فضا در دشت قاین. روستا و توسعه پایدار فضا، ۱(۲)، ۸۰-۶۱.
[doi: 10.22077/vssd.2020.3850.1011](https://doi.org/10.22077/vssd.2020.3850.1011)
- شرفی، لیدا، آگهی، حسین و مرادی، خدیجه. (۱۳۹۳). عملکرد دهیاری های دهستان بالادربند شهرستان کرمانشاه از دیدگاه دهیاران. پژوهش های روستایی، ۵(۳)، ۴۸۹-۵۱۶.
<https://sid.ir/paper/403234/fa>
- شیخی، حجت، پریزادی، طاهر و ورمزیار، بیژن. (۱۳۹۲). بررسی و ارزیابی عملکرد دهیاران در روند مدیریت و توسعه روستایی، برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، ۳(۳)، ۱۰-۳۲.
<https://dori.net/dor/20.1001.1.22287485.1392.3.3.4.5>
- عیوضی، مجید. (۱۳۹۸). ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها (مطالعه موردی بخش مرکزی شهرستان کميجان)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- قربانی، علی. (۱۳۹۳). مقدمه‌ای بر مدیریت روستایی در ایران (آنچه یک دهیار باید بداند)، چاپ دوم، بجنورد: انتشارات جهانی.
- قنبری، سیروس و نادریان‌فر، مهدی. (۱۳۹۷). ارزیابی عملکرد دهیاران در پایداری محیطی روستاها. جغرافیا و پایداری محیط. ۲(۲)، ۳۱-۴۵.
<https://dori.net/dor/20.1001.1.23223197.1397.8.2.3.7>

مشفق نژادی. عنایت‌الله؛ حکمتی‌اصل، افشین و بهارلویی، محمد صادق. (۱۳۹۹). واکاوی عملکرد دهیاری‌ها در راستای بهبود کیفیت محیطی روستاییان (مطالعه موردی: دهستان سررود جنوبی، استان کهگیلویه و بویر احمد). مهندسی جغرافیایی سرزمین، ۴(۱)، ۵۶-۶۹.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.25381490.1399.4.7.5.0>
 میکانیکی، جواد، بلوچی، اسماء. (۱۳۹۹). دانش بومی و پایداری فضاهای روستایی در مقابل مخاطره خشکسالی (مورد مطالعه: شهرستان نیک شهر، روستا و توسعه پایدار فضا ۱(۴)، ۳۴-۱۵.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2717350.1399.1.4.2.2>
 نادر پسند فریمانی، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی نگرش ساکنین روستاها به عملکرد دهیاران پیرامون توسعه نواحی روستایی (نمونه دهستان قلندرآباد شهرستان فریمان)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه پیام نور، مرکز فریمان.
 نوذری‌پور، علی. (۱۳۹۵). دوگانه دولت و مدیریت شهری، امور شهرداری‌های، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، تهران.

References

- Ahangari Kiasari, H., & Charmchian Langarudi, M. (2018). Investigating the factors affecting the participation of village heads in preserving and maintaining the rural environment in Sari County. *Human and Environment*, 16(44), 12-1. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.15625532.1397.16.1.1.2> [In Persian]
- Amini, A., & Jamini, D. (2014). An analysis of the rural community's assessment of the performance of village councils using structural equation modeling. *Geographical Research*, 29(2), 196-177. <http://georesearch.ir/article-1-409-en.html> [In Persian]
- Ayouzi, M. (2019). Evaluating the performance of village councils (Case study: Central District of Komeijan County) (Master's thesis). Geography and Rural Planning, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Bakhshzadeh, R. (2018). The level of satisfaction of villagers with the performance of village councils in Baharestan County (Master's thesis). Geography and Rural Planning, Social Sciences Faculty, Payame Noor University, West Center. [In Persian]
- Beer, A. (2014). Leadership and the governance of rural communities. *Journal of Rural Studies*, 34, 254-262. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.007>
- Bruckmer, C., & Hilary, T. (2009). *Rural sustainable development in the knowledge society*. Ashgate.
- Darband Astaneh, A., & Rezvani, M. (2014). Principles of rural management. Tehran University Press, First Edition. [In Persian]
- Elmenofi, G. A. G., El Bilali, H., & Berjan, S. (2014). Governance of rural development in Egypt. *Annals of Agricultural Sciences*, 59(2), 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2014.11.018>
- Esfandiari, A. H., & Daniali, T. (2019). Comparison of the environmental status of villages with and without village councils (Case study: Villages in the Central District of Islamshahr County). *Geography (Regional Planning)*, 9(36), 389-404. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22286462.1398.9.4.46.6> [In Persian]
- Fernandez, S., & Moldogaziev, T. (2015). Employee empowerment and job satisfaction in the US federal bureaucracy: A self-determination theory perspective. *The American Review of Public Administration*, 45(4), 375-401. <https://doi.org/10.1177/0275074013507478>
- Ghanbari, S., & Naderianfar, M. (2018). Evaluating the performance of village heads in the environmental sustainability of villages. *Geography and Environmental Sustainability*, 2(2), 45-31. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23223197.1397.8.2.3.7> [In Persian]
- Ghorbani, A. (2014). An introduction to rural management in Iran (What a village head should know), Second Edition, Bojnourd: Jahani Publications. [In Persian]
- Imani, B., & Fathi, B. (2019). Evaluation and analysis of the performance of village councils with an emphasis on good governance: A case study of villages in the Central District of Ardabil County. *Rural Development Strategies*, 6(1), 51-62. <https://sid.ir/paper/381476/fa> [In Persian]
- Imani, B., Mohammadi, A., & Naderi, M. (2019). Evaluation of modern rural management based on sustainable development perspectives (Case study: Villages in the Central District of Semirom County). *Geography of Land Engineering*, 2(3), 80-67. https://www.jget.ir/article_93458.html?lang=fa [In Persian]

- Izadi Yazdan Abadi, B. (2022). A multi-criteria model for evaluating the performance of village councils in the country (Case study: Village councils in Kerman Province) (Master's thesis). Baharestan Higher Education Institute, Kerman. [In Persian]
- Izadi, A., & Alavizadeh, S. A. M. (2018). Exploring the role of psychological empowerment of village heads in rural management and development (Case study: Rashtkhvar District). *Geographical Explorations in Desert Regions*, 6(1), 199-227. https://grd.yazd.ac.ir/article_1248.html [In Persian]
- Jamshidi, F. (2021). The impact of village councils on the development and improvement of the villages in the Qolkhani District (Ghahvareh County, Dalahoo County) (Master's thesis). Geography and Rural Planning, Sustainable Rural Development Management, Payame Noor University, Kermanshah Center. [In Persian]
- Kakumba, U. (2010). Local government citizen participation and rural development: Reflections on Uganda's decentralization system. *International Review of Administrative Sciences*, 86(1), 181-176. <https://doi.org/10.1177/0020852309359049>
- Khajavipour, A. (2016). Evaluation of the socio-economic and environmental performance of village councils in the Central District of Dezful County (Master's thesis). Rural Development, Faculty of Agriculture, Educational Group of Agricultural Extension and Education, Abu Ali Sina University. [In Persian]
- Long, H., et al. (2016). Spatio-temporal dynamic patterns of farmland and rural settlements in Su-Xi-Chang region: Implications for building a new countryside in coastal China. *Land Use Policy*, 26. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2008.04.001>
- Mekaniki, J., & Baloochi, A. (2020). Indigenous knowledge and the sustainability of rural spaces against drought threats (Case study: Nikshahr County). *Sustainable Rural Development Space*, 1(4), 34-15. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2717350.1399.1.4.2.2> [In Persian]
- Moshfeqnejadi, E., Hokmati-Asl, A., & Baharluie, M. S. (2020). Analyzing the performance of village councils in improving the environmental quality of rural residents (Case study: Sarroud Jonubi District, Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Province). *Geography of Land Engineering*, 4(1), 69-56. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.25381490.1399.4.7.5.0> [In Persian]
- Nader Pasand Firimani, F. (2019). Investigating the attitudes of villagers towards the performance of village heads in the development of rural areas (Case study: Qalandarabad District, Fariman County) (Master's thesis). Geography and Rural Planning, Faculty of Economic and Social Sciences, Payame Noor University, Fariman Center. [In Persian]
- Nozarpour, A. (2016). The duality of government and urban management: The affairs of municipalities, the organization of municipalities and village councils, Tehran. [In Persian]
- Sarvari, A. A., Daneshvar Kakhki, M., Sabouhi Sabuni, M., & Salari, M. (2022). Factors affecting rural development with an emphasis on agricultural cluster formation (Case study: Gonabad County, Khorasan Razavi Province). *Village and Development*, 25(1), 192-161. <https://doi.org/10.30490/rvt.2021.352871.1305> [In Persian]
- Sharafi, L., Aghaei, H., & Moradi, K. (2014). The performance of village councils in the Baladarbend District of Kermanshah County from the perspective of village heads. *Rural Research*, 5(3), 489-516. <https://sid.ir/paper/403234/fa> [In Persian]
- Shateri, M., & Firouznia, M. (2020). Over-extraction of wells and the groundwork for spatial instability in the Qaen Plain. *Sustainable Rural Development Space*, 1(2), 61-80. doi: 10.22077/vssd.2020.3850.1011 [In Persian]
- Sheikhi, H., Parizadi, T., & Varmaziar, B. (2013). Investigating and evaluating the performance of village heads in the process of rural management and development. *Spatial Planning (Geography)*, 3(3), 17-32. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22287485.1392.3.3.4.5> [In Persian]
- Zhang, P. A., David, W., Wong, B., K.L., B., So, C., & Hui, L. (2020). An exploratory spatial analysis of western medical services in Republican Beijing rurals. *Applied Geography*, 32, 556-565.

